

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM
DORADZTWA ZAWODOWEGO
w Szkole Podstawowej nr 21
w Dąbrowie Górniczej
rok szkolny 2023/24**

Spis treści

- I. Podstawowe pojęcia
- II. Podstawy prawne
- III. Założenia i cele WSDZ
 - 1) Cel główny
 - 2) Cele szczegółowe preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych
 - 3) Cele szczegółowe dla klas I–III szkoły podstawowej
 - 4) Cele szczegółowe dla klas IV–VI szkoły podstawowej
 - 5) Cele szczegółowe dla klas VII i VIII szkoły podstawowej
- IV. Działania związane z realizacją Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego i ich adresaci
- V. Realizatorzy WSDZ i zakres ich działań
- VI. Zasoby materialne i wyposażenie
- VII. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

I. Podstawowe pojęcia

Działania związane z doradztwem zawodowym – ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Preorientacja zawodowa – ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

Orientacja zawodowa – ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnych i proaktywnych postaw wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

Doradztwo zawodowe – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych, a także zawodowych.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę lub placówkę.

II. Podstawy prawne

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego jest integralną częścią Dąbrowskiego Programu Doradztwa Zawodowego, w którym zamieszczono podstawy prawne regulujące realizację zadań. (s. 4).

III. Założenia i cele WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym, ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki

emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki;

- szkoła podstawowa odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowej uczniów, pomocy i wsparcia udzielają specjaliści i nauczyciele;
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń z dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
- działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane według harmonogramu pracy szkoły;
- sprawnie funkcjonujący WSDZ dzięki zaangażowaniu wszystkich osób realizujących zadania z doradztwa zawodowego daje efekt synergii. Przygotowany dokument WSDZ zapewnia ciągłość działań doradczych, służy wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno-wychowawczymi w szkole.

1) **Cel główny**

Celem preorientacji zawodowej w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych jest zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami w ich najbliższym otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele szczegółowe preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych

Obszar – poznanie własnych zasobów

Dziecko:

1. określa, co lubi robić;
2. podaje przykłady różnych zainteresowań;
3. określa, co robi dobrze;
4. podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych;
5. opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

Obszar – świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

1. odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
2. podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i te, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
3. opisuje różne funkcje pracy wykonywanej przez człowieka na wybranych przykładach;
4. wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których uczestniczy (zakupy, koncert, poczta...);
5. wskazuje związki pomiędzy zainteresowaniami a pracą zawodową na wybranym przez siebie przykładzie;
6. podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

Obszar – rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

1. nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
2. nazywa czynności, których lubi się uczyć.

Obszar – planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Dziecko:

1. opowiada, kim chciałoby zostać;
2. na miarę swoich możliwości planuje własne działania (lub działania grupy) poprzez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
3. podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach (indywidualnie i w ramach grupy).

Cele szczegółowe dla klas I–III szkoły podstawowej

Obszar - Poznanie siebie

Uczeń:

1. Opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
2. Prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
3. Podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
4. Podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
5. Podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

Obszar - Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

1. Odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
2. Podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
3. Opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
4. Omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
5. Opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
6. Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

Obszar-Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

1. Uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
2. Wskazuje treści, których lubi się uczyć;
3. Wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

Obszar - Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

1. Opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
2. Planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
3. Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

2) Cele szczegółowe dla klas IV–VI szkoły podstawowej

Obszar - Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1. Określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
2. Wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
3. Podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
4. Prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

Obszar - Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

1. Wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
2. Opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
3. Podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
4. Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
5. Wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

Obszar - Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

1. Wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
2. Wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
3. Samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

Obszar - Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

1. Opowiada o swoich planach edukacyjno- zawodowych;
2. Planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
3. Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Cele szczegółowe dla klas VII i VIII szkoły podstawowej

Obszar - Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1. Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
2. Rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
3. Dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno- zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
4. Rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno- zawodowych;
5. Rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno- zawodowej;
6. Określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
7. Określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

Obszar - Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

1. Wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
2. Porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
3. Wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
4. Uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
5. Analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
6. Wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
7. Dokonuje autoprezentacji.

Obszar - Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

1. Analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
2. Analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
3. Charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
4. Określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

Obszar - Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

1. Dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno- zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
2. Określa cele i plany edukacyjno- zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
3. Identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno- zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
4. Planuje ścieżkę edukacyjno- zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

IV.Działania związane z realizacją Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego i ich adresaci

Działania związane z realizacją WSDZ w Szkole Podstawowej kierowane są do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Działania kierowane do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno- zawodowego;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno- zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);

- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII–VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub w centrach kształcenia praktycznego – zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno- zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Działania kierowane do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Działania kierowane do rodziców:

- organizowanie spotkań informacyjno - doradczych z doradcą zawodowym;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno- zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania (10 godzin w klasie VII i 10 godzin w klasie VIII); podczas:
 - a. zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,

- b. wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy, dni otwarte szkół).

V. Realizatorzy WSDZ i zakres ich działań

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), specjaliści (pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz pielęgniarka szkolna.

VI. Zasoby materialne i wyposażenie

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w sali, w której znajduje się komputer z głośnikami, dostępem do Internetu oraz rzutnik multimedialny. Doradca zawodowy ma zapewniony dostęp do pracowni komputerowej w celu prowadzenia zajęć grupowych. Uczniowie mają dostęp do komputerów, na których zainstalowane są programy edukacyjne np. w szkolnym centrum multimedialnym lub bibliotece. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (doradztwo indywidualne) odbywają się w gabinecie lub pokoju z dostępem do Internetu dla doradcy zawodowego oraz dla uczniów.

VII. Program realizacji zajęć z Doradztwa Zawodowego i ewaluacja

Tematyka zajęć, odbiorcy, metody i formy realizacji oraz metody ewaluacji znajdują się w Dąbrowskim Programie Doradztwa Zawodowego s. 9 – 14.

Piotr Strugała
doradca zawodowy